

[Undervisningsministeren.]

gen — sådan lægger man altså også sin linje til rette her. Jeg synes, der er konsekvens heri.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Hvad angår det rejste spørgsmål om, hvad der skal have fortrinsstilling i oplysningsarbejdet, det tekniske eller det mere alment folkelige og kulturelle, tror jeg ikke, man uden videre kan nummerere på den måde, det ærede medlem hr. Ninn-Hansen gør. Jeg tror, det er af stor værdi for dansk demokrati, at vi har dette frie, folkelige oplysningsarbejde; og hvor vigtigt det end er med den tekniske og faglige uddannelse — hvad ingen vil bestride — tror jeg alligevel, vi skal være forsigtige med at trænge kulturarbejdet, det kulturelle, i baggrunden. Til syvende og sidst er det måske derfra, impulserne skal komme, det, som skal drive den tekniske udvikling, og jeg tror stadig, man skal være forsigtig med at ændre det grundlag, som ungdoms- og aftenskoleloven bygger på.

(Kort bemærkning).

Ninn-Hansen: Jeg vil over for det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) fremhæve, at det, vi har hævdet, er, at rent tidsmæssigt har man jo foretaget en nummerering, idet denne lov er vedtaget med så vide rammer, som tilfældet er. Det kan herefter vise sig, at det bliver vanskeligt at skaffe midler til noget, som vi anser det for — lad mig sige det på den måde — mindst lige så vigtigt at klare, nemlig spørgsmålet om de store årgange, gennem den lovgivning, der skal vedtages, ikke mindst med henblik på den tekniske uddannelse.

Til den højtærede undervisningsminister vil jeg sige, at jeg til enhver tid er parat til at sætte den konservative kulturpolitik op imod den højtærede ministers; men det vil vist føre for vidt at tage en samlet drøftelse heraf i korte bemærkninger på nuværende tidspunkt.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Damsgaard): I anledning af det ærede medlem hr. Horns og den højtærede ministers be-

mærkninger angående det forslag, venstre i udvalget har stillet om at betale den efterhånden bekendte aftenskolehalvtredsøre, vil jeg sige, at jeg har den almindelige opfattelse, at et undervisningsarbejdes værdi ikke er afhængig af, om det er gratis eller det koster lidt — ja, jeg vil endda være af den opfattelse, at de unge mennesker ofte sætter mere pris på det, de betaler noget for. Der er også en vis konsekvens i vor stilling. Jeg behøver således bare, nu da vi er kommet ind på en drøftelse af den gratis undervisning i de højere skoler, at gøre opmærksom på, at den ordning har mit parti ikke stemt for, og vi er indstillet på fremover at tage op til overvejelse, om de pågældende ikke, også inden for andre skoleformer end aftenskolen, kunne betale en del af det, undervisningen koster — jeg tror i og for sig, det ville gavne denne på mange områder, idet man efter min mening sætter mere pris på det, man selv betaler noget for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om at opfordre justitsministeren til at fremsætte forslag til en ny lov om biografvæsenets ordning [af Hanne Budtz m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning findes i tillæg A. sp. 93, fremsættelsen i tidenden sp. 332).

Sagen sattes til forhandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): I anledning af det af det ærede medlem fru Hanne Budtz på flere forslagsstilleres vegne fremsatte forslag til folketingsbeslutning skal jeg sige, at det vel nok vil være rigtigst at nedsætte et udvalg, der kan arbejde videre med spørgsmålet. Forslag til beslutning om samme spørgsmål har tidligere været fremsat og udvalg nedsat. Af udvalget blev der stillet en række spørgsmål. En del af disse er besvaret, en del oplys-

[Justitsministeren.]

ninger er fremskaffet, men hvor det drejer sig om oplysninger, der skulle indhentes i udlandet, har vi endnu ikke fået disse i tilstrækkeligt omfang til at kunne tilfredsstille udvalgets videbegærlighed.

Den ærede ordfører for forslagsstillerne vil vide, at jeg ikke har nogen udpræget sympati for dette forslag til folketingsbeslutning, og jeg kunne måske også have lov til at give udtryk for den opfattelse, at fremgangsmåden forekommer mig lidt ejendommelig. Hvis et mindretal eller et flertal har den opfattelse, at der tiltrænges en ændring af bestående lovgivning, var det måske naturligt, at det selv udarbejdede forslag dertil. Jeg kan meget vel se, at det er overordentlig vanskeligt på dette område at udarbejde et forslag, ja, så vanskeligt, at jeg bliver nødt til at sige, at heller ikke administrationen vil være i stand til at gøre det, medmindre forslagsstillerne er i stand til at angive principielle retningslinjer for det forslag, man ønsker at få frem.

Jeg går ud fra, at det ærede medlem i det halve år, der er gået, siden forslaget sidst var til behandling, har overvejet disse problemer og vil være i stand til at vejlede os med hensyn til principielle retningslinjer. Jeg tænker f. eks. på, hvilke overgangsbestemmelser det kan blive nødvendigt at operere med af hensyn til f. eks. de bevillingshavere, der driver deres virksomhed i lejet ejendom; og jeg tænker endvidere på det principielle spørgsmål, der rejser sig med hensyn til sikring imod, at den nuværende offentlige kontrol afløses af en privat kontrol med væsentligt andet sigte. Endelig er der også det store spørgsmål om, hvad man vil gøre med hensyn til filmfonden: om de formål, der ad den vej tilgodeses, skal søges fremmet på anden måde. Jeg aner slet ikke, hvilke tanker man her gør sig, men jeg går ud fra, at det kan vi få klaret allerede nu eller i hvert fald ved behandlingen i udvalget.

Personlig vil jeg gerne gentage, hvad jeg sagde i afvigte samling: jeg er særdeles villig til at overveje revision af den gældende lov på grundlag af den kommissionsbetænkning, der foreligger, idet jeg dog naturligvis tager forbehold over for enkeltheder deri.

Jeg tror, det må være muligt at finde en udvej her.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Venstre og det konservative folkeparti har på ny fremsat forslag til folketingsbeslutning om at opfordre justitsministeren til at fremsætte forslag til en ny lov om biografvæsenets ordning.

Ved behandlingen i forrige samling redegjorde jeg nøje for mange enkeltheder, også for den danske lovgivnings historie på dette område, hvad der ikke er grund til at gentage i dag. Som den højtærede minister udtalte, har vi haft en udvalgsbehandling, der vel kun kan anses for påbegyndt. Det er ganske rigtigt, at mange af de oplysninger, vi gerne ville have, har det taget lang tid at udarbejde, og det er der ikke noget at sige til. Formålet med vor genfremsættelse er netop at få et udvalg nedsat til færdiggørelse af behandlingen, og derfor skal jeg blot trække nogle ganske få af vore hovedsynspunkter frem.

Som vi sidste gang påpegede, er det sådan, at tilhængerne af bevillingssystemets bevarelse mener, at selve dette system er en nødvendighed for bevarelsen af et kulturelt niveau på hele dette område. Vi mener ikke, det er nødvendigt, for det kulturelle niveau bestemmes af produktionen, og udvælgelsen af film til forevisning sker jo under hensyn til publikums ønsker. Vi mener, at det system, der er gældende, på en måde er en slags formynderskab over for dansk biografpublikum.

Vi mener ikke, det er rigtigt, hvor smukt det end kan være, at uddele biografbevillinger som hædersbevisninger til i øvrigt veltjente kunstnere; vi mener heller ikke, det er rigtigt, at skiftende justitsministre med eller imod filmsrådets indstilling skal tage stilling til, om organisationer skal have en sådan gunstbevisning, ikke mindst da det jo ofte drejer sig om politisk prægede organisationer eller institutioner. Vi mener, der er meget uheldigt i dette.

Vi mener også, det er urimeligt, at en kommune kan få bevilling og på den måde drive biografvirksomhed i konkurrence med kommunens egne skatteborgere.

Biografvirksomhed kræver kapitalinvestering af betydeligt omfang, og det må

[Hanne Budtz.]

være et naturligt krav, at denne virksomhed drives med fornøden faglig og forretningsmæssig indsigt lige så vel som enhver anden næring.

Bevillingssystemet i sin nuværende form er jo et monopol. Vi mener, at en ophævelse af dette monopol ligger på linje med tanker, der lå bag gennemførelsen af den såkaldte monopollov, og vi mener ikke, at en ophævelse af systemet behøver at medføre en anden form for monopol, hvad der ofte har været udtalt frygt for. Man har påstået, at en ophævelse af monopolet ville skabe muligheder for indtrængen af udenlandsk kapital og udenlandske produktionsselskaber. Vi mener, det må ligge i lovgivningsmagtens hånd at undgå dette; det bør naturligvis undgås, og vi mener, det kan undgås.

En af begrundelserne for bevarelse af bevillingssystemet er, at man mener at burde sikre bevillingshaverne økonomisk for derigennem at kunne yde publikum en bedre service. Det er et ønske, som naturligvis mange andre næringsdrivende gerne så opfyldt, men som ikke har så meget på sig. Synspunktet var fremme i en anden forbindelse i det høje ting, da vi stemte om den fri hyreret for lillebiler; da havde det ikke flertal her i tinget.

Den højtærede justitsminister finder den fremgangsmåde ejendommeligt, at vi fremsætter et forslag til folketingsbeslutning angående denne sag. Den højtærede justitsminister har næsten imødegået sin egen indvending, idet ministeren gav udtryk for, at det jo i virkeligheden kunne være vanskeligt for os at forme alle enkeltheder i et lovforslag, idet man i høj grad er afhængig af alle de oplysninger, der beror i administrationen; det gælder ikke mindst et område som dette. Jeg er ganske enig i, at der her er mange vanskelige spørgsmål, som også fremhævet af den højtærede justitsminister, f. eks. spørgsmålet om biografteater, der drives i lejet ejendom, om filmsfonden o. s. v.; nogle af disse spørgsmål vil måske være lettere at løse end andre. Men jeg mener altså, at den fremgangsmåde, vi har valgt, må være den rigtige, idet vi derved kan komme frem til at drøfte alle disse forhold i et udvalg. Jeg håber også, at vi i et sådant udvalg på grundlag af forslag, som vi allerede har

overvejet, skulle have mulighed for at få vore ønsker med hensyn til indholdet af et sådant forslag fremmet.

Jeg har blot villet trække disse hovedsynspunkter op som grundlag for den udvalgsbehandling, vi gerne vil have, og jeg anbefaler vort forslag til velvillig behandling.

Kolbjørn: Vi førte jo for godt et halvt år siden her i tinget en debat om et tilsvarende forslag. Jeg skal derfor, idet jeg henviser til mine udtalelser under denne debat, som fandt sted den 10. april, sige, at mit parti ikke er enig i den betragtning, at man bør forlade det hidtidige grundlag for dansk biograflovgivning. Vi kan imidlertid tiltræde, at der nedsættes et udvalg, i hvilket man kan fortsætte de drøftelser, der ikke blev ført til afslutning i folketingets forrige samling.

Henry Christensen: Da mit partis ordfører, det ærede medlem frk. Helga Pedersen, er bortrejst, skal jeg tillade mig på mit partis vegne at gøre et par enkelte bemærkninger. Det skal ikke blive mange, for som den foregående ærede taler sagde, har et tilsvarende forslag jo været behandlet i det høje ting for nogle måneder siden; jeg kan derfor i det væsentlige henvise til de bemærkninger, som mit partis ærede ordfører gjorde ved den pågældende lejlighed; det står i Folketingstidende 1955-56, sp. 4139 ff.

Det er mit partis håb, at det nu må være muligt i det udvalg, der forhåbentlig bliver nedsat, snarest at komme til klaring af, hvorvidt der i det høje ting kan etableres et flertal for det, som er forslagsstillernes principielle opfattelse: at man bør ophæve det bevillingssystem, der har eksisteret og stadig eksisterer med hensyn til biografteaterdrift her i landet, og i stedet for gå over til fri næring på dette område. Så snart man har fået konstateret, om der kan opnås det fornødne flertal herfor, vil man jo have den fornødne baggrund for at gå i gang med arbejdet med løsningen af de vanskelige overgangsproblemer, som vi naturligvis meget vel ser der er.

Vi kan ikke forstå, at det kan være rimeligt i Danmark fortsat at opretholde et system som det nugældende; det må være rimeligt, at vi får fri biografteaternæ-

[Henry Christensen.]

ring. En af de begrundelser, man har anført for berettigelsen af vort forslag her — hovedbegrundelsen er jo blevet trukket op af den ærede ordfører for forslagsstillerne — er denne: man har dog endnu ikke forlangt indført et bevillingssystem for forlagsvirksomhed, bogudgivelse o. lign.; det kunne man lige så godt finde på. Vanskeligheden ligger i, at vi nu engang har et bevillingssystem, som det er vanskeligt at arbejde sig ud af igen.

Hver gang vi ønsker at skabe fornøden frihed på det ene eller det andet erhvervs-mæssige område, er der altid mange, som har rigeligt af betænkelighedernes nådegave. Det er denne betænkelighed, vi skal have overvundet, og det er mit håb, at vi i de kommende måneder, hvor folketinget tilsyneladende ikke vil være alt for overbebyrdet med arbejdsstof, kan få fornøden kraft og styrke til at nå igennem med et resultat på dette område.

Steen: Som diskussionen om dette spørgsmål efterhånden former sig, er det måske rimeligt i den historiske sandheds interesse at fastslå, at denne lovgivning, således som den gennem tiderne er bygget op, har vi været enige om. Venstre og de konservative har været med i hele dens udvikling og hver gang accepteret det, man er nået til. Der kan derfor være grund til at nære en vis forundring over, at de ikke, når de mener, at problemet er så påtrængende, som det i dag fremstilles, benyttede lejligheden, da de havde regeringsmagten, til at komme med et forslag; det kom de først i tanker om bagefter, men det har de naturligvis lov til.

Stillet over for det foreliggende forslag føler jeg som de tidligere talere ingen særlig trang til at gentage den tale, jeg holdt for nogle måneder siden. Den tillader jeg mig at henvise til. Det eneste rimelige og fornuftige ville jo være, at der nedsættes et udvalg, som kan fortsætte det påbegyndte udvalgsarbejde, som langtfra blev tilendebragt. Men selv om vi nu går til arbejdet med megen energi, tør jeg nok forudsige, at vi ikke vil blive færdige på denne side det første solhverv.

Jeg vil imidlertid gerne benytte lejligheden til at fremhæve, at jeg under dette

udvalgsarbejde vil føle mig fuldkommen frit stillet. Jeg føler mig ikke længere bundet af biografteaterkommissionens betænkning, der kom i 1953, hvis jeg ikke husker forkert. Der er sket mange ting i mellemtiden, og der er forslag, som jeg var medforlagsstiller til på det pågældende tidspunkt, men som jeg i dag mener ville være forkerte. Jeg nævner eksempelvis, at det antal biografteatre, vi dengang forudsatte det ville være rimeligt at forøge det nuværende antal med, alt afpasset efter befolkningstallet i de forskellige kommuner, tror jeg slet ikke der i øjeblikket er brug for eller i den kommende tid vil være brug for eller være rimeligt grundlag for. Hvis man opslår disse biografbevillinger i det tal, man dengang forudsatte, og som jeg altså på det tidspunkt skønnede ville være rimeligt i modsætning til, hvad jeg skønner i dag, tror jeg ikke, biograferne ville blive bygget. Det ville også være forkert. En ting er jeg i alt fald sikker på, og det er, at hvis man ophæver bevillingssystemet, bliver de ikke bygget, for folk, som har penge, har også som regel en lille smule forstand, og har de ikke penge og heller ikke en lille smule forstand, men gerne vil bygge alligevel, så vil de, som har til opgave at skønne over, om de skal låne pengene ud, vise en rimelig tilbageholdenhed deroverfor. Det føler jeg mig helt sikker på.

Af de mange ting, der er sket, og som tilsammen gør, at billedet er ændret, spiller naturligvis konflikten med de amerikanske filmsproducenter ind. Måske slutter den en dag, og måske gør den det ikke; men slutter den ikke, så er der ikke et filmmateriale til rådighed, som vil kunne danne grundlag for en biografteatervirksomhed som den, man har tænkt sig vil blomstre, hvad enten man har fulgt kommissionsbetænkningen, eller man har ophævet bevillingssystemet. Og slutter den en dag, så tyder alt på, at det bliver på grundlag af en mægtig lejeafgift, og med den beskatning, vi har, og med de høje lejeafgifter tror jeg ikke, der vil ske det, man forudsætter, og det, man fra mange sider venter sig. Det kan ikke nytte at stikke hovedet i busken. Man kan lige så godt se sandheden, som den er, at den udvikling, som vi har inden for fjernsynet, og som jeg bedømmer vil fortsætte meget hurtigt, naturligvis

[Steen.]

kommer til at indvirke på biografteater-erhvervets stilling.

Jeg har altså ønsket at tage dette forbehold, ønsket at stå fuldkommen frit, men jeg skal i øvrigt efter bedste evne deltage i en saglig bedømmelse af problemet, som det i nutiden og i nærmeste fremtid kan tænkes at foreligge.

Alvida Larsen: Mit parti kan stemme for nedsættelsen af et udvalg til at se på det område, forslaget vedrører, men ikke fordi vi er tilhængere af bevillingssystemets op-hævelse. Tværtimod, vi foretrækker i aller-højeste grad bevillingssystemet fremfor den frie biografteaternæring. Jeg vil dog ikke lægge skjul på, at der er mange sider af bevillingssystemet, som er uheldige, og jeg finder, at man udmærket kunne se på disse uheldige forhold. Her vil jeg gerne henvise til det, jeg fremhævede, da vi sidst havde et lignende forslag til behandling. Det kan være nyttigt at undersøge disse forhold nærmere, og derfor er vi som sagt ikke gået imod, at der nedsættes et udvalg til at se på denne lovgivning.

J. M. Pedersen: Mit parti vil også gerne støtte det foreliggende forslag. Vi synes nok, det kan være påkrævet at tage biografloven op til behandling. Der er imidlertid ingen grund til at spille tiden i dag med at holde samme tale som i sidste samling. Jeg vil derfor henvise til, hvad jeg sagde ved den lejlighed.

Jeg synes i øvrigt, det er en underlig fremgangsmåde. Jeg synes, det var bedre, om forslagsstillerne kom med et virkeligt forslag, som vi kunne tage stilling til. Her er der jo ikke noget at tage stilling til. Der er tale om en opfordring til justitsministeren om at fremsætte et lovforslag, og det kan vi støtte, men man kan ikke tage stilling til et forslag, der overhovedet ikke foreligger. Vi må vente og se, hvad lovforslaget vil komme til at indeholde, og vi må forbeholde os vor stilling til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Sagens overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Hanne Budtz): Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i aktieselskabsloven.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 221, fremsættelsen i tidenden sp. 462).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Holger Eriksen: Der er næppe nogen lov, der i den grad trænger til revision som aktieselskabsloven. Jeg har ved forskellige lejligheder, bl. a. ved behandlingen af bankloven, haft lejlighed til at gøre dette gældende, og jeg hilser derfor med glæde det initiativ, som den højtærede minister for handel, industri og søfart har taget. Jeg er også enig med den højtærede minister i, at lovforslaget ikke er udtømmende. Der er flere spørgsmål, som jeg håber man kan behandle i udvalget, selv om de ikke er indeholdt i lovforslaget, men jeg forstår i øvrigt, at en virkelig gennemgribende revision er en omstændelig ting, og at der er ændringer, der er så påkrævede, at man ikke kan lade dem vente, til en sådan mere omfattende revision kan foretages.

Aktieselskabsformen bliver jo i stadig stigende grad anvendt, når der er tale om økonomiske foretagender, ikke alene når det drejer sig om nydannelser, men man ser også, at virksomheder, der er oparbejdet